

Список використаних джерел

1. Гайдай Т. В. Інституційні аспекти теоретичної спадщини Київської політекономічної школи / Т. В. Гайдай // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. - 2005. – Вип. 74. - С. 12-16.
2. Корнійчук Л. Я Історія економічної думки України : [навч. посіб.] / Л. Я Корнійчук - К . КНЕУ, 2004. - 431 с.
3. Бунге Н. Х. Полицейское право: курс лекций, читанный Университете св. Владимира профессором Н. Х. Бунге / Н. Х. Бунге. - Б 2 т. -К., 1869. - Т. 1.-334 с.
4. Бунге Н. Х. Основания политической экономии / Н. Х. Бунге. - К.: Университет типограф., 1870,- 136 с.
5. Пихно Д. И. Основания политической экономии / Д. И. Пихно. 2-е изд. - Выпуск первый. - К. 1899.

Дробязко Марія Михайлівна

аспірантка кафедри економічної теорії ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ
ДО ПОЯСНЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ
ЦИКЛІЧНОСТІ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ
ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Суперечність між поточним і майбутнім споживанням ми вважаємо центральним, для теорії макроекономічного відтворення та економічної циклічності індустріального капіталізму. Вирішення цієї суперечності передбачає наближення до закономірного компромісу між суперечливими параметрами, пошук їх рівноважних значень через функціонування ринкових механізмів акумуляції та спрямування заощаджень на розширення виробничих можливостей і забезпечення додаткового споживання у майбутні періоди.

Такий підхід до визначення повідної суперечності індустріального капіталізму дозволяє розглядати поширені теоретичні конструкції, що пояснюють механізми виникнення циклічних коливань як окремі форми її прояву.

Так, головна за Марксом, суперечність між «працею і капіталом» виступає однією з форм прояву більш фундаментальної (між поточним споживанням і заощадженням) оскільки традиційні моделі відтворення індустріальної економіки виходили з того, що заощадження є функцією лише власників капіталу, а доходи від праці повністю споживаються в поточному періоді [1; 2].

Вебленівська проблема «дихотомії між бізнесом та індустрією» також виступає формою прояву цієї самої фундаментальної суперечності, бо фінансові інвестиції та фінансові пріоритети інвестування розмивають позитивний вплив заощадження на приріст майбутніх виробничих можливостей, а породжувані цією дихотомією проблеми розподілу ведуть до того, що і приріст споживання не зумовлює розширення виробничих можливостей, марнуючись в непродуктивному споживанні «праздного класу» [3].

Так само і Шумпетерівське протиставлення традиції, «усталених ланцюжків створення цінностей, традиційного бізнесу» – з інноваційною діяльністю та підприємництвом, виступає формою прояву сформульованої нами фундаментальної суперечності. Оскільки бачення Шумпетера передбачає конкуренцію між «клонуванням старих способів організації ланцюжка створення цінності» і «випробуванням нових рішень», то по суті йдеться про продовження експлуатації старих рішень (виробниче споживання), чи про здійснення додаткових витрат для створення і випробування нових. Останнє пов'язане з прийняттям на себе ризиків новаторства і відмовою від поточного споживання на користь майбутнього [4].

В межах «інвестиційно-доходних» (кейнсіанських) теорій циклу ця фундаментальна суперечність проявляється в конкуренції між створенням «товарів для майбутнього» – інвестиційних благ, що примножують виробничі можливості й рівень споживання майбутніх періодів і споживчих благ, що відповідно, обслуговують поточне споживання. Форма прояву фундаментальної суперечності тоді – поділ поточного доходу між споживанням та інвестуванням (за формулюванням Хайєка – «скорочення, чи подовження виробничого процесу») [5;6].

В «кредитно-монетарних» теоріях економічного циклу ця сама суперечність проявляється в конкуренції між різними формами активів – готівкових, безготівкових грошей, кредитних ресурсів і фінансових активів, що призначені для обслуговування операцій із реалізації ліквідності (обміну грошей на блага), чи їх збереження і примноження шляхом зміни форм та сфер використання (інвестування). І центральним співвідношенням, через яке проявляється ця сама суперечність за такого підходу вважається співвідношення між нормою доходності інвестицій і нормою відсотку – скорочення надлишку першого над другим означає спад, а нарощення – зростання, як провідна тенденція макроекономічної динаміки [7; 8].

Важливо, що всі форми цієї фундаментальної суперечності зумовлені потребами і механізмами відтворення матеріального виробництва, де накопичення фізичного капіталу виступає одночасно і причиною обмеження поточного споживання і необхідною передумовою розширення майбутнього.

Отже, теоретичне відображення трансформації механізмів циклічності має враховувати зміну механізмів вирішення цієї суперечності в процесі становлення постіндустріального суспільства. Зокрема, розрив зв'язку між національними заощадженнями та інвестиціями, що відбувається в процесі фінансової інтеграції економічних систем, зростання потужності індустріального виробництва в поєднанні зі скороченням його питомої ваги в складі вартості національного продукту. В результаті таких змін, вже не обсяги запасів чи потужність системи відтворення матеріальних ресурсів, а система забезпечення їх мобільності, швидкість та витратність руху до осередків ефективного використання детермінують тенденцію економічної динаміки. А це, в свою чергу, зумовлює зростання впливовості сфери відтворення знань, управлінських технологій, компетенцій та регулятивних інститутів, як фактору макроекономічної динаміки. Звідси – зростання вагомості якості інституціонального середовища, інформаційного забезпечення виробничої та регуляторної діяльності як факторів стійкості економіки до негативних та сприйнятливості до позитивних макроекономічних збурень.

Список використаних джерел

1. Kuznets, S. Economic Growth and Income Inequality // American Economic Review. 1955. Vol. 45. № 1. – P. 3-8, 18-26.
2. Lucas, Robert E., 1977. "Understanding business cycles," Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy, Elsevier, vol. 5(1), pages 7-29, January.
3. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі К.: Основи. 2001 р. – 670 с.
4. Шумпетер Й. Теория экономического развития. М. — «Эксмо», 2007. – 286 с.
5. Харрод Р. К теории экономической динамики. Перевод И.К. Дашковского под редакцией Ю.Я. Ольсевича. М. Изд-во иностранной литературы. 1959.
6. Solow R.M. A Contribution to the Theory of Economic Growth.- Quarterly Journal of Economics 70 (February 1956), p. 65 – 94.
7. Маршалл А. Принципы экономической науки., т. II. Пер. с англ. – М., Издательская группа «Прогресс», 1993 – 19,5 л. («Экономическая мысль запада». Для научных библиотек).
8. Pigou A.C. Industrial Fluctuations. L., 1927.

Мороз Євген Олександрович

*аспірант кафедри економічної теорії ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

ЦІЛЬОВІ ПРІОРИТЕТИ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

В кінці 80-х – на початку 90-х рр. минулого сторіччя, на території більшості країн Східної Європи, колишніх республік Радянського Союзу, та навіть частини Азії, почали відбуватися докорінні перетворення. Ці зміни були спрямовані на переорієнтацією економічної системи від соціалізму до капіталізму та побудови ринкової економіки. Необхідність цих змін була зумовлена неможливістю подальшого існування систем вищезазначених країн, виходячи з тих параметрів, які були їм притаманні: відсутність належної мотивації до праці, інновацій,